

новаторських методів виробництва та постачання енергії, може зменшити відчуття нестабільності на ринку та сприяти переходу до сталого енергетичного майбутнього. Зокрема, дослідження в області збереження енергії, сховищ вуглекислого газу, розвитку сонячних та вітрових електростанцій, а також розробка нових енергоефективних матеріалів можуть виявитися вирішальними для покращення енергетичної інфраструктури та забезпечення сталого розвитку ЄС. При цьому важливо також створювати сприятливі умови для комерціалізації нових технологій та стимулювати їхнє впровадження на практиці, щоб забезпечити ефективне використання наукових досягнень в енергетичній галузі.

Важливо також підтримувати розвиток інноваційних ринків та стартапів в енергетичній сфері, що забезпечить прискорення впровадження нових технологій та підвищить конкурентоспроможність галузі.

Для цього необхідно створювати сприятливі умови для інвестицій та досліджень у секторі відновлюваних джерел енергії та енергоефективності, а також сприяти співпраці між науково-дослідними установами, бізнесом та урядом. Такий підхід допоможе стимулювати інновації та забезпечить перехід до більш стійких та ефективних енергетичних систем в майбутньому.

Перелік використаних джерел:

1. Що входить до плану REPowerEU і як він допоможе Україні?. 25.05.2022.
URL: <https://euea-energyagency.org/uk/novyny-ta-podiyi/novyny-rynku/shho-vhodyt-do-planu-repowereu-i-yak-vin-dopomozhe-ukrayini/>

Віталій Бронецький, Ростислав Баглей
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний розвиток економіки відбувається в умовах глобальної екологічної кризи, спричиненої дією антропогенних і техногенних факторів. Вплив підприємницької діяльності на природне середовище досяг критичної точки, і бездумна діяльність може призвести до світової катастрофи. Це настає переосмислення взаємодії процесів виробництва та навколишнього середовища, а також розробка нових підходів до екологічної відповідальності є об'єктивною необхідністю. Історично цей аспект мав мінімальну увагу у процесі управління розвитком на українських підприємствах.

На сучасному етапі розвитку цивілізації швидко почали з'являтися нові тенденції і технології у сфері управління.

Екологічний менеджмент - це система управління діяльністю підприємства (організації) у різних аспектах, напрямах та формах, що безпосередньо або опосередковано впливають на взаємовідносини підприємства з природним оточуючим середовищем [1].

Екологічний менеджмент відрізняється від управління тим, що він є орієнтованим на ринок механізмом, а не інструментом державного управління. Основною метою екологічного менеджменту є забезпечення найбільш конкурентоздатних рішень у сфері керування природоохоронною діяльністю.

У процесі проведення екологічного менеджменту першочерговим завданням є глибокий аналіз техніко-економічної та фінансової ситуації. Перше питання, на яке потрібно знайти відповідь, - це визначення виду продукції, який підприємство вироблятиме для відновлення свого потенціалу та нормального функціонування. Цьому передують аналіз усіх напрямів діяльності підприємства за критеріями конкурентоспроможності продукції (ціна, якість), ринкової частки, структури витрат і прибутковості. Друге питання - забезпечення економічної безпеки підприємства.

Цьому процесу передують гарантування фінансової стабільності (поточна безпека), ефективне використання ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності (тактична безпека) і можливість забезпечення виживання в умовах нестабільної економіки (стратегічна безпека). Метою безпеки є не лише захист здоров'я населення, але й захист навколишнього середовища, тому необхідно визначити показники, які кількісно оцінили б стан і якість останнього. До таких кількісних характеристик можна віднести ступінь наближеності стану екосистеми до границі її стійкості, де буде втрачена передбачуваність змін екосистеми.

Характерними рисами сучасного етапу розвитку екологічного менеджменту є:

- визнання того, що екологічний менеджмент є необхідною складовою стратегічної лінії поведінки і розвитку компанії в довгостроковій перспективі;
- розгляд екологічного менеджменту як цілком обґрунтованих виробничих витрат;
- орієнтація корпорацій під час вирішення екологічних проблем на якість продукції, інтереси суспільства і потреби споживачів, що передбачає застосування цілісного підходу до обліку екологічних витрат на рівні компанії;
- вимога до промислових підприємств беззаперечно дотримуватися екологічних принципів і впроваджувати ефективну систему екологічного менеджменту [2].

Під час впровадження екологічного менеджменту насамперед потрібно провести глибокий аналіз техніко-економічної та фінансової ситуації. Перше завдання полягає у визначенні виду продукції, який підприємство буде виробляти для відновлення свого потенціалу та забезпечення нормального функціонування. Для цього необхідно проаналізувати всі напрями діяльності підприємства з огляду на критерії конкурентоспроможності продукції (ціна, якість), ринкової частки, структури витрат і рівня прибутковості. Друге завдання полягає у забезпеченні економічної безпеки підприємства.

Для забезпечення ефективності функціонування екологічного менеджменту на підприємстві необхідно:

1. розробити перспективні шляхи використання для кожного виду відходів, що дозволять зменшити їх обсяги на ділянках підприємства та в природних екосистемах і водночас приносити екологічну та економічну вигоду;
2. звернути увагу на такі способи вирішення проблеми, які зменшать вплив виробничої діяльності на навколишнє середовище;
3. покращити законодавство України з питань екологічного менеджменту та державну політику у цьому напрямі;
4. розробити інноваційний механізм впровадження систем екологічного менеджменту на підприємствах України.

На сучасному етапі науково-технічного прогресу, разом з підвищенням екологічних вимог до технологій виробництва, екологічний менеджмент стає вирішальним фактором економіки, що визначає її подальший ефективний розвиток. Таким чином, важливо враховувати екологічні вимоги під час управління виробництвом, розробки нової продукції, маркетингових операцій, управління персоналом та фінансами, що вимагає формування системи екологічного менеджменту на підприємствах.

Перелік використаних джерел:

1. Касич А. О., Паламарчук В. А. Завдання екологічного менеджменту через призму розвитку концепції корпоративної відповідальності. *Економіка та суспільство*. Випуск # 31. 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-3>
2. Василенко Л.О., Березницька Ю.О., Жукова О.Г. Розвиток екологічного менеджменту на підприємстві в умовах глобалізації економіки України. *Економіка та держава* № 8/, 2017. С. 62-65.

Павло Курніта, Лариса Вергун
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА УПРАВЛІННЯ ТА ЛІДЕРСТВО В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Глобальні трансформації у суспільстві, що включають тотальну цифровізацію та зростаючу конкуренцію у всіх сферах, вимагають перегляду змісту, функцій і ролі менеджера у будь-якій організації.

Однією з найбільш серйозних проблем теорії і практики менеджменту є підвищення якості управління сучасними організаціями. Зростання конкуренції між компаніями стимулюється інтелектуальними змінами, глобалізацією та переходом на постіндустріальний етап розвитку у багатьох країнах. Інформатизація, технологічний прогрес та міжнародна економічна інтеграція також значно впливають на систему управління організацій.

Деякі підприємства досягають успіху та розширюються на світовому ринку або розширюють свою діяльність, що збільшує їх капітал. Проте існують